לימא קסבר שמואל ידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים. פי׳ דאי סבירא ליה דהויין ידים למה לי׳ לשמואל לאוקמי מתני׳ בנזיר עובר לפניו אפי׳ אין נזיר עובר לפניו נמי דכשאמר אהא יד מיהא הוי דטפי משמעו אקבלת נזירות דראוי לחול לאלתר אפי׳[1] אכל ושתה ביין כל היום מאי היום ואילך יכול להיות נזיר מקבלת תענית דאם אכל כבר לא יוכל להתענות עד למחר ולישנא דאהא משמע דאהא נזיר[2] לאלתר הלכך יד הוי ואי לא בעי שמואל ידים מוכיחות אפילו אין נזיר עובר לפניו נמי: **ה״ג אמרי אין בזמן שהנזיר וכו׳.** כלומר אין ודאי שמואל סבירא ליה ידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים ובנזיר עובר לפניו ליכא לספוקי דהויין ידים מוכיחות אבל אין נזיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר כלומר ולא הויין ידים מוכיחות: ויש ספרים דגרסי אמרי לא (ו) בזמן שאין הנזיר עובר לפניו (ז) והכי פירושו לעולם שמואל לא בעי ידים מוכיחות ובזמן שנזיר עובר לפניו ליכא לספוקי דיל מיהא הוי אין[3] נזיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר פירוש ואפילו יד לא הוי ולגירסא זו מסיק הכא דשמואל לא בעי ידים מוכיחות(ח) והתם דקאמר הרי את מקודשת אע״ג דלא אמר לי הרי היא מקודשת לו ופריך למימרא דסבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים והא תנן האומר אהא הרי זה נזיר ומוקי לה שמואל בשנזיר עובר לפניו הא אין נזיר עובר לפניו לא אלמא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים ומשני התם אלא בשאומר מקודשת לי אלמא מסיק התם לשמואל מהכא דידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים להכי גרסינן אמרי אין והשתא האי לימא אינו כשאר לימא שבגמרא שכן הוא עומד ודכוותה איכא לקמן (דף כט:) לימא הני תנאי כי הני תנאי ועומד כן וכדמפרש[4]: **ודלמא** לפוטרו מקרבנותיו. המוטלין עליו להביא כשיעלים מזרותו ולא נתכוון כלל לקבל עליו[5] על עצמו נזירות: **דקאמר** בלבו. להיות נזיר ומ״מ בעינא נמי דנזיר עובר לפניו דקבלה שבלב אינו כלום דגבי נזיר (ט) כתיב כי יפליא שיפרש בפיו אבל כי נזיר עובר לפניו ופירש בשפתיו אהא בתענית כי אין נזיר עובר לפניו אע״ג דתפיס בשערו והשתא אתי שפיר דמתניתין פליגיהו בתרי בני האומר אהא הרי זה נזיר או אהא אע״ג דתרוייהו ידות נינהו משום דמפרשי בתרי טעמי: **ואמאי** נאה[7] **הא מילתא דעבירה היא ואמרי׳ ליה נאה.** פירוש הנודר בנזיר עושה עבירה וקרינן ליה נאה וי״ג מלתא עבידא וכי מעשה הגון וכשר לעשות כן הא עבירה היא ומשני אפילו לר׳ אלעזר הקפר כו׳ דילמא אתי למיעבר על נזירותו לשתות ביין כי ארכו לו הימים אבל טהור לא חוטא קרי ליה דבעלמא אייתי לר׳ אלעזר אפילו אזיר טהור על שם שיעבר עצמו מן היין קרי ליה חוטא וי״ל דטהור נמי קלת קרי ליה חוטא ומכל מקום המצוה רבה על החטא ולכך קרי ליה נאה מידי דהוה (י) אמתענה תענית חלוס בשבת דיש לו מצוה לבטל החלוס וקלת עבירה עשה שהתענה בשבת שהרי צריך ליסב בתענית למחרת השבת לכפר על שהתענה בשבת אבל נזיר טמא רחמנא קרייה חוטא לפי שהוא סותר את נזרו וצריך לחזור לנזירתו וכבר בעינינו המעשה ותוהה על הראשונות(כ): (ל) **הריני** בזה נהי נמי דתפים בשערו הרי נזיר.[8] יש ספרים דכתיב בהן הריני כזה לא אמר אלא טעות הוא שהרי במתני׳ תני בהדיא אמר הריני כזה ושמא הסופר טעה במאי דכתב בתר הכי [9] א] אמר שמואל בשנזיר כו׳ פי׳ דס״ד דאין נזיר עובר לפניו אלא דתפיס בשעריה דומיא דמתני׳ דלעיל אהא נאה דאוקמינן בתפיס בשעריה לחוד ולכך פריך הריני כזה לא משמע מידי דנזירות אף על גב דתפיס בשעריה ומשני שמואל הכא נמי כשנזיר עובר לפניו והשתא אין צריך לומר דתפיס בשעריה: ממאי

מוכיחו׳ הויין ידים ובזמן שהנזיר עובר לפניו אכתי הוי ידים שאין מוכיחות ומ״מ מוכח טפי לנזיר מלתענית כיון דנזיר עובר לפניו הלכך ליכא לספוקי במלתא אחריתי כיון דמוכח טפי לנזיר. אבל אם היה הדבר שקול לזה כמו לזה הא אמרי׳ ספק נזיר להקל. אבל אם אין נזיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר זה דבר שקול ולא הוי נזיר. ודילמא לפוטרו מקרבנותיו קאמר וה״ק אהא בחיובו של זה. מהו דתימא בע״ פיו ולבו שוין ט). ועוד אי לא בע״ פיו למה לי נזיר עובר לפניו בלבו לחודיה סגי. אלא ה״פ מהו דתימא בעי׳ שיפרש בפיו בהדיא קמ״ל כיון דנזיר עובר לפניו קרי ביה פיו ולבו שוין אבל אם אין נזיר עובר לפניו אפי׳ אמר בלבו היה כך כיון דלא מוכחא מלתא לא קרי׳ ביה פיו ולבו שוין. ודילמא אתנאה לפניו במצות קאמר ונזיר ודאי לא הוי ואפי׳ ספק כדפרשתי לעיל: אמר שמואל שתפוס בשערו. אבל נזיר עובר לפניו לא מהני אלא דוקא כשאומר אהא דאיכא לספוקי או בנזיר או בתענית דמשמע יהא גופי מתענה או נזיר. וכיון דנזיר עובר לפניו מוכח שהוא רוצה שיהיה גופו כמותו אבל אהא נאה דאיכא לספוקי בלשון נאה אם להתנאות במצוה אין הוכחה במה שנזיר עובר לפניו כיון דאין הספק אלא בלשון נאה אבל במה שתפוס בשערו איכא הוכחה דלהתנאות בשערו קאמר ולא בע׳ שיאמר בלבו היה דהוכחה גמורה הוי מה שתפוס בשערו אפי׳ יאמר בלבי היה לא מהני דלא מקרי פיו ולבו שוין כיון דליכא הוכחה כלל. הדא מילתא דעבירה ואמרי׳ לי׳ נאה. כלומר אסור הוא לנזיר כדאמרינן פ״ק דנדרים כנדרי רשעים נדר בנזיר ובקרבן כנדרי כשרים לא אמר כלום. ואית דגרסי הדא מילתא דעבידה דאמרי׳ ליה נאה. כלומר מי הוי דבר שרגילים לעשות וראוי לעשות דקרי ליה נאה:

ט) תסר כאן וי״ל אין הפירוש דקמ״ל דלא בעינן דוקאי בעינן ועוד אי לא בעי וכו׳.

עין משפט נר מצוה

ז א מיי׳ פ״ג מהל׳ מזירות הלכה ו:
ח ב מיי׳ פ״ג מהל׳ נדרים הל׳ כג סמג לאוין רמב טוש״ע יו״ד סימן רו סעיף ג:
ט ג ד מיי׳ פ״ג מהל׳ מזירות הלכה ה ו:
י ה מיי׳ פ״ז מהל׳ ס״ת הלכה ד ופ״ז מהל׳ לולב הלכה ו סמג עשין נח ולאוין שסד טוש״ע [יו״ד סי׳ רעד סע׳ ג] ג״מ סי׳ תרטו:
יא ו מיי׳ פ״ג מהל׳ מזירות הלכה ו:

הגהות מהר״ב רנשבורג

א) בתוס׳ ד״ה הריני כזה כו׳ ושמא הסופר טעה במאי דכתב בתר הכי עכ״ל. ק״ב כאן הס״ד ואח״כ מה״ד אמר שמואל וכו׳ ועי׳ בספר אוכה מיסור פירוש דברי התוס׳ ושוב לפירוש רש״י ודפח״ש:

מוסף רש״י

כגון שהיה נזיר עובר לפניו. דודאי אהיה אף אני כזה קאמר (קדושין ה:) וקשיא לי כיון דקאמר בלבו אעפ״י שאין נזיר עובר לפניו נמי, ואמר לי המורה כי אין נזיר עובר לפניו, הואיל ולא הוציא בשפתיו אע״ג דאמר בלבו לא הוי מוכחא מילתא, הילכך לא הוי נזיר כלל (ראמ״ה נדרים ה: בשמו). **ידים שאינן מוכיחות.** בית יד אחיזת דבר שאינו מוכיח אחיזת לשון גמור (קדושין ה: וכעי״ז גיטין פה:).

פי׳ הרא״ש

הואיל ואתיין מדרשא חביבי׳ ליה אבל בנויין לא אתיין מדרשא אלא כדמפ׳ טעמייהו בנדרים לר״י כדאית ליה ולר״ל כדאית ליה. והתם פריך הניחא למ״ד בנויין לשון אומות הם וכו׳ ומשני לאו חסורי מחסרא לה תני ידות ברישא כל ידות (נזיר) [נדרים] כנדרים כל כנויי נדרים כנדרים אבל הכא לא מסתבר ליה לשנויי הכי ולשבושי תחלת המסכת וניחא ליה טפי לשנויי דתנא דמתני׳ מתחיל בעיקר הקרבן. והתם לא (שי״ך) [חש] לשנויי הכי: מתחיל בעיקר הקרבן דכנויים לשון נזירות הן לר״י דאמר לשון אומות הן ולר״ל נמי כיון שתקנו חכמים להיות נודרים בהן הוי כנדר עצמו. אבל יד לא הוי עיקר הנדר שאין במשמעות לשון נדר אלא יד בעלמא: ודלמא אהא בתענית קאמר. והיכי משית ליה נזיר ודאי להביא קרבנותיו לעזרה כיון דאיכא למימר דלתענית נתכוון. ועוד אפי׳ נזיר ספק לא הוי דכיון דאיכא למימר הכי והכי הא אמרינן סתם נזירות להקל: לימא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים דאי קסבר ידים הויין אפי׳ אין נזיר עובר לפניו נמי. דנהי דלא הויין ידים מוכיחות מ״מ יד לנזירות הוי דטפי משמעותיה לשון נזירות מלשון תענית דאהא משמע דקאי אגופיה לשנותו לשם חדש והיינו שיהא נקרא נזיר. אבל הירושב בתענית אין שמו משתנה: אמרי׳ בזמן שהנזיר עובר לפניו ליכא לספוקי במלתא אחרינא. כלומר לעולם קסבר ידים שאין

מסורת הש״ס

ג) [ינמות ב: וש״נ], ב) קדושין ה: ג) [סס וע״ש מלרים ה:], ד) שבת קנג: ע״ש סוכה יא: מכילתא פ׳ בשלח, ה) [במדבר ו], ו) [ע״ל ד״ה כל כנויי], ז) [לף ג.], ח) [לף ה:], ט) [לקמן לד.], י) [ברכות לא:], כ) [וע״ע תוס׳ ב״ק לא: ד״ה אלא שביער ותוספות תענית יא. ד״ה אמרו], ל) שיך לדף ג.,

תורה אור השלם

1. עָזִי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ׃
שמות טו ב

נוסחת הריב״ן

ג) ג״נ משום דאומר להו מילי דהכהנ מתני׳ מי מפרש מהכהנ דסליק בריש משתלי ליה מאי דאמר בריש: אלא הכא דזוטרי מילי לפרוש כנויי בריש כו׳: ד) מדקתני: ג) דמדקת: ד) בנדרים כן: ה) דעיקר דרשא לא אתא כו׳ ומיהא בריש ליתא: ו) לא הויין ידים: ז) (כגון גבי כו׳ הוכחה במקלא) ליתא בכ״י: ח) ולא אמר אהא נזיר א״נ ליכא למיקס ומיבות (ולא הוי הוכחה אלא) ליתא: ט) היה: י) דאתעבד: כ) שהרהר: ל) דהכי: מ) אמר שמואל כגון שתפס בשערו ואמר אי נאה. אהא נאה ונדרא דנזירות מי הוא כו׳ ומיבות (נזירא מלתא כו׳ נאה במלתיה) ליתא בכ״י:

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ לא הויין ידים אמרי׳ אין ודאי בזמן וכו׳: (ב) שם אבל אין הנזיר כל״ל ומיבות ולאי נמתק: (ג) שם ואנטו אתנאה לפניו: (ד) רש״י ד״ה אלא התם לפרוש כנויי: (ה) ד״ה נזירא מילתא דעביבה היא ואמרין: (ו) תוס׳ ד״ה ה״ג וכו׳ ויש ספרים דגרסי אמרי׳ לא עובר לפניו הוויין ידים אבל בזמן: (ז) בא״ד בזמן: (ח) בא״ד דשמואל לא בעי ידים מוכיחות ונקשה מפ״ק דקידושין דהתם קאמר שמואל הרי את מקודשת: (ט) ד״ה ודלמא לפוטרו וכו׳ כמיב כי יפליא. ג״ב בפ״ג דשבועות דף כו ע״ב כתבו התוס׳ בדבור גמר בלבו דלשמואל אף בנדר ושבועה כן הדין דצריך להוציא בשפתיו והכא דקאמר אהא לא משמע כלל לשון נזירות אם אין המיר עובר לפניו ולא משום כי יפליא: (י) ד״ה ה״ג מהו דתימא בעינן פיו ולבו שוין קמ״ל דלא בעינן דהוי משמע דלא בעינן כל״ל: (כ) בא״ד ואמר בלבו מיר אין כל״ל ואות ד נמחק:

הגהות התוספות

1. ל״ל דאפילו. 2. מיבת נזיר נמחק. 3. ל״ל אבל אין. 4. ל״ל ובלאפרש. 5. מיבת עליו נמחק. 6. ל״ל מיר עובר. 7. ל״ל ואמר אנאה. 8. ל״ל הריני מיר לא אמר. ומיבות הרי מיר נמחקות. 9. ל״ל במאי דכתב בתר הכי אמר. והוא הה״ד ואמ״כ מה״ד אמר שמואל. ועי׳ לו״מ.